

Један од главних политичких и друштвених разлога за постојање парламента као врховне законодавне институције јесте расправа о буџету и начину трошења новца пореских обвезника. У развијеним и стабилним демократијама то су најважније дебате јер пружају најбољи преглед развоја једног друштва и његовог функционисања. Ове парламентарне расправе дају нам увид у начин финансирања социјалног, културног и економског живота неке друштвене заједнице.

Ова важна функција нашег парламента није до сада имала значајнију улогу. Дебате о буџету биле су обично рутинске седнице, а готово никада се није озбиљно разговарало о путевима новца који издвајају наши све сиромашнији порески обвезници. Увек су за нас важнија „велика историјска питања“, а визија развоја друштва која се може видети и у структури самог буџета нема великог одјека у јавности.

Када је после неколико година од оснивања независне Државне ревизорске институције на светло дана изашао њен делимични извештај о државном завршном рачуну, могли смо видети оно скривено наличје наше власти, будући да резултати показују сву бахатост, неодговорност, неозбиљност, некомпетентност, похлепу и непоштовање закона управо од оних органа и министара који су изабрани да спроводе законе. Треба напоменути да се ова буџетска ревизија односи на 2008. годину и да је њоме обухваћена тек трећина буџетских средстава и само 18 од више од 9 хиљада буџетских корисника. Велико је питање када ћемо и да ли ћемо ускоро добити макар и овако делимичну ревизију трошења новца у 2009. години (што је већ требало да се нађе у парламенту).

Одмах након презентовања овог извештаја доведена је у питање компетентност чланова независне Државне ревизорске институције, а влада је веома одлучно реаговала и решила да повуче предлог закона о завршном рачуну за 2008. годину како би се вероватно „исправиле“ уочене грешке и недоследности. Председник Владе Мирко Цветковић рекао је да је овај потез повучен због незнатних „козметичких“ промена у извештају. Какву поруку оваквим неодговорним потезом нашој јавности шаље извршна власт? Порука је више него јасна, влада нема намеру да утврђује конкретну одговорност оних министарстава и министара који су кршили правила законског пословања служећи се често вишим разлозима и захтевима тренутне политичке ситуације. Черупање буџета се може наставити, јер се питање одговорности озбиљно и не поставља. Порески обвезници могу само немо да посматрају како се крчме порески приходи и крши законска процедура.

Иако је признао да је питање извештаја Државне ревизорске институције ван његове уставне надлежности, председник Републике Борис Тадић није пропустио да се огласи. Он је послао веома помирителску и амнестирајућу поруку да су сви они који су добили негативан извештај за 2008 годину морају то исправити и да трошкови који су непотребно направљени морају бити смањени у наредном периоду. Као велики напредак оцењено је то што Србија коначно има извештај Државне ревизорске институције. У чему се заиста огледа напредак ако нико није одговарао и сносио санкције?

Морамо схватити да државни буџет није Алајбегова слама коју развлачи како ко стигне. Да ли било која фирма у овој земљи може да повуче свој завршни рачун да би обавила потребне козметичке промене? То је наравно незамисливо, али то може да чини влада у земљи у којој се изгубио сваки принцип одговорности.

Шта су главни налази Државне ревизорске институције? Ревизори су утврдили да су јавне набавке вредне две милијарде динара у сивој зони, републичка управа за јавне приходе је без поступка јавне набавке набавила бонове за гориво вредне 110 милиона динара, Министарству финансија је у билансу прихода и расхода „испарило“ 379 милиона донација, а нису враћене позајмице из буџета од 14,9 милијарди динара, Министарство економије је склапало уговоре са хонорарцима вредне 18,5 милиона динара, у Републичкој дирекцији за имовину сви запослени су радили прековремено и примили осам милиона динара, израчунато је да је власт за угоститељске услуге по разним основама платила 54,6 милиона динара (600.000 евра). Овде није реч о пеглању негативних извештаја или великом задовољству што држава најзад има независни ревизорски извештај, већ о хроничном недостатку принципа одговорности. Државној ревизорској институцији није потребна било чија политичка подршка, већ је њена улога да бескомпромисно и ван домашаја политикантских игара сачини увид у токове и начин трошења буџетских средстава.

Само повлачење Предлога закона о завршном рачуну је велики ударац за кредибилитет не само наше владе већ и за целокупни политички систем. Новија истраживања јавног мњења Галуп Балкан монитора показују да само један одсто грађана сматра да влада ради одлично, 44 одсто мисли да су резултати Владе слаби а 34 одсто задовољавајући. Зар то није довољна опомена?

Сада је права прилика да Скупштина Србије као врховно законодавно тело отвори озбиљну расправу о овом извештају. Имајући у виду партитократски карактер нашег

парламента, не треба очекивати спектакуларне резултате, али се мора барем показати да ова институција није у потпуности под контролом извршне власти и партија на власти. Једино тако наш парламент може да поврати увелико пољуљани ауторитет или ће се десити, као и много пута до сада, да посланици као послушни страначки војници прогутају и ову горку пилулу козметички дотераног извештаја. Тек када буде враћено достојанство наших грађана као пореских обвезника моћи ће да почне процес опоравка парламентаризма. До тада, имаћемо апсолутну доминацију извршне власти и неограничену концентрацију власти у рукама непосредно изабраног председника Републике.